

Købmand Jacob Møller

Skrevet af fhv. brofoged i Hadsund Ejner J. Pedersen, 1983.

Da jeg i 1941 kom til Hadsund, skønnede jeg at vel var det en ung by, men den havde "historie". Gennem de forløbne år har jeg noteret mig, hvad andre har oplevet og fortalt om de mange dygtige og fremskridtsvenlige folk, der var med til at skabe det lille hyggelige bysamfund, vi er borgere i idag. Håndværkere er som oftest de første, der får farten af et samfund i sin vorden. De skaber grundlag for, at en handelsstand også har muligheder for at eksistere, kortfortalt - det ene trækker det andet med sig, og til sidst ligger der en by. Således opstod også Hadsund. Der kan nævnes mange navne fra Hadsunds barndom, men denne beretning skildrer i hovedsagen kun en enkel af de mænd der kom og blev sin byen god borger.

Jacob Møller blev født i Grenå den **27. december 1839**, som yngste søn af svenskfødt hattemager Svend Møller og hustru - også født Møller og tilhørende en slægt Bloch i Himmerland.

Ved siden af sit håndværk bestred Svend Møller en stilling som told vagt ved Søndre Bro i Grenå og boede med sin familie i det til stillingen hørende bomhus, indtil han døde i 1849.

Familien flyttede da "op" til byen, som det hed, og kom til at bo i Søndergade og blev her nabo til en købmandsgård, hvor drengen Jacob inden længe kom til at gå til hånd i sin skolefritid. De mange spørgsmål, der findes i et købmandshus betog drengen og det var uden tvivl her, han fik sin interesse for handel og købmandsskab, men det var een af kommisserne, **W. Kruckow**, der sørgede for at interessen blev holdt ved lige, thi allerede på et tidligt tidspunkt blev Kruckow klar over, at drengen besad evner og egenskaber, der gjorde ham egnet til at blive en god købmand, og han opmuntrede og vejledede ham med dette for øje, til deres veje skiltes. Jacob for at fuldende sin skolegang i Grenå Real skole og Kruckow for at etablere sig *Købmand Jacob Møller og fru Marie Møller* som købmand i Hobro. Adskillelsen blev ikke af længere varighed, for da Jacob var blevet konfirmeret efter endt skolegang, snørede han sin ransel og drog til Hobro for at begynde en femårig handelsuddannelse hos Kruckow 1. maj 1854 - 1. maj 1859.

Efter endt læretid i Hobro, rejste Jacob Møller til Randers, hvor han i løbet af de næste par år, dygtiggjorde sig indenfor manufakturbranchen. Et par og tyve år gammel, var han nu fuldt færdig med lærebrev og bedste skudsmål, og har måske allerede da følt lyst til at komme igang med noget selv, men Jacob Møller var lige så lidt en himmelstormer, som en forsigtigter, så han fandt snart ud af, at det ikke lige var tiden selv at begynde. Efter tre-årskrigen og pengekrisen i 50'erne var konjunkturerne meget svingende og usikre, så han fandt ingen grund til at forhaste sig. Hans søster havde arvet en købmandshandel i Mariager, og han rejste derfor dertil, for at bistå hende.

Tiden gik derfor ikke til spilde, hvad den ivotrigt aldrig gjorde for Jacob Møller, og her kunne han da øve sig i at stå på egne ben og gennem erfaring, opbygge og udvikle netop de egenskaber, der skulle danne grundlag for den måde, han ønskede at drive et godt købmandsskab på, og ser man tilbage på hans livsværk, træder det tydeligt frem, at alt var vel gennemtænkt, før der blev handlet.

Hans sans for realiteter var fremragende, - han "jagtede" aldrig' det uopnåelige.

I Lemvig havde Jacob Møller nære slægtninge og på en ferie der, mødte han Marie Lehd. Hun havde mistet sin far, købmand Mads Lehd og hendes halvbroder, skibskaptajn Dahm, Løgstør havde netop ordnet forholdene for sin unge søster således, at hun skulle flytte til ham og hans hustru (f. Theilmann).

"De unge" Marie og Jacob bifaldt denne ordning med glæde, - nu kunne de oftere ses, men vi lader alligevel vore tanker mødes med forskellen mellem da og nu. Forbindelsen var et lille enspænder-køretøj, så det har sikkert ikke været nogen hver-søndags foreteelse, at "de unge" mødtes.

Det ligger nært at skønne, at Mariager blev udgangspunkt for ture over fjorden til ladepladsen Hadsund for at finde en evt. passende ejendom, thi nu havde Jacob Møller besluttet at begynde selvstændigt virke, **17. maj 1865** kan vi af nedenstående annonce se, at han nu er etableret

At Marie Lehd og Jacob Møller ikke giftede sig i forbindelse med forretningens åbning, kan nok have flere årsager. Ejendommen, hvori han åbnede forretning, havde været udlejet til flere lejemål, og der var mange istandsættelser, hvorfor den private bolig sikkert ikke var i orden. Der kan muligvis også være fravær af kaptajn Dahm på længere tur, i hvertfald udsattes brylluppet til 21 juli i Løgstør kirke og med bryllupsfest hos familien **Theilmann**. Det var et godt samliv, der begyndte "de to" imellem. Jacob Møller fik den lykke at udrette meget til gavn for den lille opvoksende by, men glemmes må det ikke, at han ved sin side havde en sjælstærk hustru, der støttede ham på enhver måde.

Nu kan man jo spørge: Hvorfor valgte Jacob Møller at bosætte sig og begynde forretning i Hadsund. Byen var jo, flygtigt set, en ravnecrog - delt mellem to kommuner (Visborg og Vive) uden større indflydelse på egen udvikling.. Den ret livlige handel, der faktisk foregik på pladsen, havde i umiddelbare tider været i hænderne på de Randers- og Hobrokøbmænd, og de agtede ikke at slippe tøjlerne i overskuelig fremtid. De havde absolut intet ønske om, at Hadsund skulle blive større eller mere end det, den var - et sted ved Mariagerfjord, hvor skibe bekvemt kunne losse og lade varer til længere inde i fjorden liggende havne og indlandsbyer. Men dette overherredømme var nu på grund af tidernes ugunst, ved at glide dem af hænde. Deres filialer kom lidt efter lidt på andre hænder, og nye, dygtige folk kom til og begyndte at drive forretning for egen regning. De havde nu hutlet sig igennem en tre-årskrig, pengekrise og en ny krig, men var så småt ved at komme på ret køl igen. Et par af de nye foretagere havde her, som over alt, måttet bukke under for krisen og dens eftervirkninger. Værst for byen og enen var, at byens egentlige grundlægger, den dygtige og

driftige **købmand S. N. Gjerløff**, ikke formåede at klare sig igennem. Det var hans fortjeneste, at han foruden at drive og udvikle sit eget store foretagende også havde byens ve og vel for øje. En af hans ideer var, at skulle et samfund fungere tilfredsstillende, måtte alle led være i orden, - handelen alene, hans eget virkefelt, var ikke nok til at holde tingene i gang. Håndværk og anden fagmæssig kunnen anså han for mindst lige så vigtige komponenter, og han gjorde et stort og uegennyttigt arbejde ved at få unge, dygtige håndværkere til at bosætte sig i byen og om nødvendigt hjælpe dem i gang med eget værksted eller forretning.

I det hele taget var **købmand Gjerløff** meget godgørende og meget afholdt, men sørgelig nok gennem sin godgørenhed og hjælpsomhed også med til at grave sin egen grav, idet han, da krisen for alvor satte ind, og arbejdsløsheden som følge heraf meldte sig, måtte påtage sig sine skyldners gæld. Det var mere end virksomheden kunne bære, da han jo selv var forpligtet til anden side, og hele det store foretagende smuldrede lidt efter lidt. **Købmand Gjerløff** døde syg og nedbrudt allerede i 1866, knap fyrrer år gammel. Men slet ikke så lidt af det, han havde sat igang og bygget op, var der stadig og kom dem til gode, der siden skulle videreføre hans gerning, da handelen igen begyndte at florere.

Som det fremgår af foranstående bekendtgørelse var det i det af **købmand Gjerløff** sidst beboede sted **Jacob Møller** etablerede sig, og han fik på den måde nogen gavn af det Gjerløff efterlod sig. "Stedet" hed, indtil for få år siden **Nørregade 1**, men er nu af hensyn til gadeudvidelse revet ned. **Vognmand Peter Overgård** boede og drev vognmandsforretning her gennem mange år.

Om **Jacob Møller** og **Gjerløff** har kendt hinanden godt eller kun flygtigt, får stå hen i det uvisse. (**Gjerløff** døde jo allerede året efter, **Jacob Møller** begyndte). Men **fru Gjerløff**, der overlevede sin mand i mere end et halvt hundrede år, hun døde **1918**, kom i hvert fald jævnlig hos Møllers.

Bogen "Ladepladsen Hadsund" (forfattet af Søren Vasegaard og udgivet af Marie Hjerrildgaard) giver så gode og klare oplysninger om byens data, at man ud fra disse er i stand til i store træk, at rekonstruere Hadsunds udseende på den tid **Jacob Møller** begyndte at drive forretning her.

En lang, krum "gade" (i virkeligheden et stykke landevej) mellem to bakketoppe fra hvilke "gaden" igen blev til almindelig vej, een der gik til Hobro og een der førte ad Aalborg til Bymidten, om man kan bruge et så præcist udtryk om et spredt byggeri, lå dybest i dalen mellem de to bakketoppe, og her var "gaden" sine steder næsten i niveau med fjordens vandspejl ved højvande, og i regnfulde perioder et ufremkommeligt morads. Husene langs gaden lå og råbte til hverandre - der var på den tid mindre end 200 sjæle i Hadsund, så man manglede ikke albuenum. Det er næppe nødvendigt at oplyse, at der endnu ikke fandtes fortove. I det hele taget var det svært at få øje på noget, der lignede en by. Der var intet monumentalt, der rakte op og vinkede den vafjarende i møde, hverken kirke, mølle eller mejeriskorsten. Først når man nåede over bakketoppen og kunne kikke ned i dalen åbenbarede det for een, at der faktisk var ved at opstå en by her. Kun for de, der kom søværts hertil, enten det nu foregik med skib ude fra havet eller med den meget gammeldags tovrtrukne færge var indtrykket et andet. Med den spredte bebyggelse som baggrund, tegnede de ret store pakhuse ved havnen sig som en sammenvokset kompakt masse, der først opløstes i enkeltblokke, når man kom tæt på. Havnen i sig selv var ubetydelig i udstrækning. Den bestod kun af et par skibslængder bolværk beregnet til brug for større dybtstikkende fartøjer, mindre skibe forrettede deres losse- og lastearbejde ved korte pælebroer både østen og vesten for havnen. Den stadig skiftende strøm i det trænge sejløb havde i århundreders løb skåret sig så langt ind i brinken, at det dybe vand gik næsten helt ind til grønsværen.

I **1854** fik Hadsund status som ladeplads, og det er nok egentlig fra dette tidspunkt man begynder at regne byen for mere end blot et "sted", i hvert fald blev dette årstal brugt som udgangspunkt for fastlæggelsen af hundredårs jubilæet **1954**. Om det betød et privilegium for byen at blive "ophøjet" kan nok diskuteres, for i virkeligheden var det jo kun en stadfæstelse af status quo, idet der med betegnelsen "ladeplads" menes et sted på kysten eller en mindre havn, hvor skibe bekvemt kan ligge og losse og laste varer til en indlandsby. men nu var Hadsund i hvert fald registreret, så enhver der havde brug derfor kunne finde de ønskede oplysninger, og det har vel haft sine fordele. Det var på et ret gunstigt tidspunkt **Jacob Møller** åbnede sin forretning. Ganske vist tabte vi både krigen og freden i **1864**, men der skete også det, at hvor sørgeligt og sort det end så ud, rejste det jævne folk sig hurtigt efter nederlaget. Måske lyder det lidt højstemt, men det var faktisk folkesjælen, der vakttes. Dybest inde i de fleste fødtes denne tanke: Nu kan der ikke ske noget værre, alt kan kun blive bedre, så lad os nu komme i gang ..., og **Jacob Møller** gik også igang, og som sagt, på et ret heldigt tidspunkt, idet alle de år, han kom til at virke i, lå indenfor det halve århundrede, man plejer at kalde "den lange fred". Det var en tid, hvor især handel og industri blomstrede som aldrig før, men også en tid med arbejdskampe, strejker og lockouter, hvis efterdønninger dog sjældent nåede så langt ud i provinsen som til Hadsund. Her gik livet sin rolige, jævne gang.

Det ser ud til, at **Jacob Møllers** forretning helt fra starten har været velassorteret, hvad angår alle gængse varer, også i manufaktur. Ligetøj er jo nok lidt ud over det almindelige og gængse, men bare det at få at vide, at det kunne købes her har sikkert været betragtet som en særlig form for service.

Alt tyder på, at **Jacob Møller** er blevet vel modtaget i byen. Hans venlige og ligefremme væsen og ikke mindst hans hæderlighed, har sikkert været den egentlige årsag til, at hans forretning så hurtigt voksede sig stor og kendt af alle i by og på land. Allerede året efter starten så han sig økonomisk stærk nok til at begynde på at realisere sin drøm og ønskers mål: Egen købmandsgård med tilhørende landbrug.

Omtrent der hvor restaurant **Jydegården m.m. nu ligger, lå dengang en gammel gård som hed Bertelshøj.**

Dens jordtilliggende bredte sig i vifteform ud mod nord og øst, så stort set hele det areal, der i dag optages af kirke og kirkegård, hele skoleområdet, politistationen m.m. hørte under den gamle gårds matrikel. Dens navn var afledt af at dens ejere gennem mange slægtsled skiftevis havde heddet **Bertel Nielsen** og **Niels Bertelsen**, men denne linie var nu brudt, og gården, var i stærk forfald, ejedes nu her i **1866** af **Søren J. Bak**. Af ham købte **Jacob Møller** gården med alt tilliggende for den formidable sum 1300 Rdl.

Vel var gården gammel og forfalden og jorden karrig, men ikke desto mindre følte **Jacob Møller**, at han nu var på rette vej. Han var nu både købmand og avlsbruger. At der skulle en masse arbejde og kapital til, var han ikke blind for,

men for arbejde gik **Jacob Møller** aldrig af vejen, og kapital blev der vel også udvej for, Rom blev jo heller ikke bygget på een dag. Een ting stod ham helt klart stedet var velvalgt. Her på den gamle gårds tomt ville han ad åre bygge sin købmandsgård, og ufortrødent gik han i gang med at reparere og restaurere, rive ned og bygge op på gamle **Bertelshøj**.

Først og fremmest skulle der skaffes ordentlig plads til dyrene. Allervigtigst var det at få bygget en hestestald, ikke bare med plads til "brugets" egne tre-fire heste, men så stor, at den, især på markedsdage, også kunne huse kørende kunders heste. Det var en service, der var påskønnet af folk fra omegnsbyerne og som i sidste ende kom forretningen til gode. Der blev også indrettet stald til syv-otte køer.

Der var jo endnu intet mejeri i byen, så salg af mælk foregik fra stalddør og det sorterede under fru Møller. Også til svin og får blev der skabt plads, og der blev bygget hønsehus. I **1868** købte **Jacob Møller Aagaard**-stedet af **herredsfoged Hvass** for 1100 Rdl, og året efter byggede han på stedets parcel, der havde skel til **Bertelshøj**, et mindre bryggeri med maltgøreri. Hvor meget kendskab **Jacob Møller** havde til selve faget er det svært at danne sig nogen mening om, men det har sikkert stået ham helt klart, at købmandsforretningen, hvor ind. bringende den end i løbet af de få år var blevet, ikke vedblivende kunne bære hele økonomien, så her så han en mulighed for at skaffe sig en ekstra indtægt, og det skulle da snart vise sig, at han også her havde set rigtigt. Fra en spæd begyndelse voksede bryggeriet sig i årenes løb frem til at blive en af virksomhedens bærende grene. Jacob Møllers ældste bror begyndte som brygmester, men han kunne ikke se nogen fremtid i det, så han rejste snart igen. Efter ham blev det den næste halve snes år ledet af et par andre og kørte jævnt godt, men det var først, da **Anders Knudsen** kom til i 1880, der rigtig kom gang i tingene. Han var meget dygtig og alting blomstrede under hans kyndige ledelse. Imidlertid skete der det, at hans hustru døde 1890, og et par år efter udvandrede han med sine sønner til U.S.A. Een af Jacob Møllers sønner, **Julius Møller**, der havde fået bryggeruddannelsen, kunne nu træde til, og han forestod driften som bestyrer for sin far i en årrække, købte så senere bryggeriet, **men solgte det i 1912 til St. Steffensen**.

Tilbage til Jacob Møller og hans virke. Restaureringen og ombygningen af Bertelshøj skred just ikke frem med stormskridt, man tog en ting og en dag ad gangen, men det der blev gjort, blev gjort godt og solidt. Når han byggede, blev der kun brugt første classes materialer, og han vogtede nøje på at arbejdet blev vel udført.

(Læg engang mærke til Jydegårdens murværk, den påsmurte grå maling formår ikke engang at skjule, hvor solidt og smukt det er muret.)

I 1870 stod stald og ladebygning klar til at tages i brug, og Jacob Møller gik nu i gang med at gøre sine enemærker, dog næppe i den hensigt at ende som jordrot, men vel nok for at skaffe føde til en voksende dyrebestand. Det var ikke mange notater, han efterlod sig, dog har man bag på en gammel konvolut fundet en kronologisk ordnet redegørelse over, hvad han har handlet med og bygget. Bl.a. har han i 1873 af Ole Larsen, Visborg købt en hedeparcel 2 1/2 tdl. stor pris 125 Rdl. I 1874 af Jens Nielsen købt en hedeparcel 2 1/2 tdl. stor pris 125 Rdl. Og i 1876 af Søren Høi købt en hedeparcel 2 1/2 tdl. stor pris 150 Rdl.

De tre lige store parceller har sansynligvis haft skel sammen, således at de efter købet har udgjort et samlet hele. Vi ved, de var beliggende i det hedeareal, der ligger nord og vest for byen, og som i daglig tale kaldes Skovmarken, endnu nærmere betegnet men ikke helt sikkert, der hvor Hedepark kvarteret nu ligger.

Der var nu forløbet en halv snes år, siden Jacob Møller startede, og virksomheden var begyndt at tage form af det, han havde stillet som mål for sit virke. Alt trivedes på bedste måde, og han fandt tiden inde til at konsolidere, det der var nået.

Endnu boede familien til leje i Nørregade 1, ligesom også forretningen stadigvæk blev drevet herfra, men rammerne var praktisk talt ved at sprænges. Selve familien var vokset til 9, - far, mor og syv børn (der var født 8, men en var død som spæd). Hertil kom, at de havde medhjælpere både boende og på kost. Noget upraktisk var det vel også med forretning og bolig i Nørregade og avlsbrug m.m. ved Bertelshøj.

Her sidst i 70'erne besluttede Jacob Møller så, at nu skulle der bygges på Bertelshøj-grunden. En stor, solid bygning, der rummede både forretninger og privat bolig, skulle det være - og det blev det. Selv i dag, mere end 100 år efter opførelsen, ligger den omgivet af højere og mere moderne byggeri, og strækker sig langs den stejlt skrånende gade, sikker og solid, som var den forankret i selveste grundfjeldet.

Nogen bestemt stilart har næppe været tilsigtet, hvis da ikke, det enkle og solide i sig selv kan kaldes stil. Nogen bestemt stilart har næppe været tilsigtet, hvis da ikke, det enkle og solide i sig selv kan kaldes stil.

Engang i 1878 stod »Møllers gårde, som den nu kaldtes, klar til at tages i brug, og der blev holdt flyttedag. Efter indflytningen ændredes den daglige tilværelse på mange måder, således blev forretningen mere branchedelt, idet kolonial- isenkram- og manufakturafdelingen fik hver sit eget lokale og egen ansvarlig kommis. Der blev ansat en faguddannet brygmester, og gårdens landbrug blev overdraget en mangeårig medhjælper.

Fra byggeåret 1878 findes et notat, der oplyser, at dyreholdet bestod af 7 køer, 3 heste, og at der desuden fandtes får, grise, duer, høns og ænder, samt hund og katte.

I den noget lavere længe, der ligger i Jacob Møllersgade, hvor nu Nattergalen (og før den Tingstedet) har til huse, blev der indrettet værelser til medhjælpere og lejlighed til en familie, bl.a. boede brygmesteren her en tid, og efter ham fik Julius Møller sin ungarlehybel her.

At al ting lykkedes så godt for **Jacob Møller**, skyldtes vel i første række, at han besad netop de evner og den kærlighed til professionen, som allerede W. Kruckow i sin tid havde opdaget, men en anden og mindst lige så vigtig faktor hed **Marie Møller**. Hun

klarede sin del af sliddet så fermt, at han helt kunne hellige sig virksomhedens tarv. Han vidste, at det "derinde" fungerede som det skulle, at hun indenfor sit felt ikke stod tilbage for ham. Det var ikke nogen kappestrid, men et aldrig svigtende samarbejde til begges, familiens og virksomhedens gavn.

Marie Møller var mild og venlig overfor alle, men også bestemt og retfærdig, hvilket nok kunne være nødvendigt med så stort et folkehold og en børneflokk på 7, hvoraf endnu ingen var fuldvoksne. hertil kom, at en lille pige, Caroline, krævede megen ekstra pleje. Hun var svagelig fra fødselen og fik som ti-årig endnu et handicap, idet en lammelse satte stop for hendes videre udvikling. Bekymringen for hende hvilede tungt på forældrene, men hun kom, som de ønskede det, til at leve sit liv sammen med og indenfor den nære familie. Hun var 70 ved sin død. Fru Møller var vellidt af alle, der kendte hende, og hun skabte det gæstfrie hjem, der blev rammen om det familieliv, alle i slægten mindes med glæde og taknemlighed.

Marie Møller var meget dygtig i sit hus, hun behøvede aldrig at søge efter hjælp til huset - tværtimod, hun opbevarede en liste med navne på unge piger, der ønskede at lære husholdning hos hende. Når der på de store markedsdage var brug for ekstra hjælp, havde hun aldrig besvær med at finde den.

Den travle dag levede hende ikke mange ledige stunder til anden - mere åndelig - syssel. Men den skriftlige kontakt med både sin egen og Jacob Møllers slægt skulle holdes gående. det anså hun for en værdifuld del af de pligter, er påhvilede hende, derfor kunne husets øvrige medlemmer ofte, når de mødte til dagens dont, finde fru Møller ved skrivebordet. Hun benyttede de næsten altid de rolige morgentimer til brevskrivning, og det er hendes breve, der danner grundlag for den viden, vi har om det liv, der levedes i købmandsgården.

Dagen begyndte ivrigt med, at familien og andre af husstanden, der havde lyst til at være med, samledes om klaveret til en lille morgenandagt. Lærerinden spillede, og oftest sang man een af Ingemanns dejlige morgensange, hvor efter enhver gik til sit arbejde.

En husstand på omkring de tyve var ikke noget særsyn i det Møllerske hjem, (folketællingslisten fra 1880 taler sit tydelige sprog) og selvom fru Møller havde både husjomfru og to piger til hjælp, vil enhver kunne forstå, at der har været mere end nok at se til.

Møllers holdt også lærerinde, og der var indrettet skolestue i sydvestgavlen. Fra de to vinduer her, var der en pragtfuld udsigt over havn og fjord, måske endda lidt for pragtfuld, for den har givetvis virket lidt forstyrrende på undervisningen - eksempelvis kan indflettes følgende lille sandfærdige historie: Julius Møller, den næstældste af drengene, blev altid, når klokken nærmede sig tolv, fraværende og urolig og begyndte at pakke sammen - og i samme øjeblik den lille post- og passagerdamper, der dengang besejlede fjorden, rundede Thygeshage, stak han af ned til sine kære dyr. Det var det bedste han vidste, og det blev da også ham, der for en tid kom til at tage sig af landbruget.

Dage blev til år, og livet gik sin gang i den lille by. Børn fødtes og gamle gik bort - nu og da også en ung. I Møllers gård trivedes folk og fæ, som det nu kunne falde. Man var groet ind i de nye omgivelser, og de var blevet vane. 1890 kunne Marie og Jacob Møller fejre deres sølvbryllup, men allerede da skønnedes det, at fru Møller ikke var rask, og det gik fortsat ned ad bakke med helbredet. Hun døde **1894**.

Familielivet kom kun langsomt i gang efter denne sorg - ikke mindst var det for Jacob Møller et slag, som han aldrig helt forvandt. To af døtrene overtog nu styret i det store hus, indtil en egnet husbestyrerinde blev fundet.

At tage vare på og styre alt det, Jacob Møller havde bygget op og sat igang, synes nok at kunne kræve sin mand fuldt og helt, men som dygtig og progressiv forretningsmand er man netop af hensyn til forretningen nærmest tvunget til at sige både Ja! og Tak! til de tillidshverv, man bliver tilbudt. Nu var det næppe nødvendigt at tvinge Jacob Møller til sådant, for han var helt fra den dag, han åbnede sin forretning dybt interesseret i og stærkt optaget af det lille bysamfunds udvikling. Hans flid og hæderlighed og hans evne til at sætte i gang og lede var så overbevisende, at man fandt, at byens og fællesskabets anliggender hos ham var i de bedste hænder.

At han var sin byens god borger, fremgår helt tydeligt af det, der ved hans jubilæer og hans bortgang kunne læses i landsdelens blade.

Men Jacob Møller var endnu ikke færdig med at bygge. I **1890** blev der bygget en etage på bryggeriet. Året efter **1891** byggede han en hel ny bryggerbygning. **1892** købte han af P. Korsgården parcel for 500 kr. Hvor denne parcel lå er ikke oplyst, men springer vi nu helt frem til år **1900** stadig med den gamle konvolut som kilde - ser vi, at **Jacob Møller** har mageskiftet Korsgårdsparcellen med postmester Rasmussens parcel 1, som havde kostet 673 kr. mod 200 kr i bytte. Det har sikkert været nogle jordstykker mellem posthus og bryggeri.

Sidste punkt på den gamle konvolut er dateret **1903** og lyder i al sin korthed: Bygget beboelse til bryggeriet (den hvide villa) og flyttet dertil.

Samme år overdroges på forpagtningsbasis købmandsforretningen 2 afdelinger til **Jens Theilmann Møller** og mangeårig **kommis Alling Christensen**. **Bryggeriet bestyres af Julius Møller**.

Jacob Møller var jo nok forretningsmand, men ikke af den kolde og beregnende type, der først og fremmest søger egen fordel. Der var næppe nogen, der følte sig snydt eller blev påduttet noget uønsket i hans forretninger. Havde dette været tilfældet, var kundekredsen nok ikke blevet så stor og trofast. I virkeligheden gemte der sig bag den kløgtige forretningsmands ydre et varmt og brødt gemyt, hvilket især kom til udtryk, når han færdedes i naturen. Han havde sans for det musiske, men travl som han var, levedes der ham sjældent stunder til at dyrke det, dog findes der i familien en del små rim, han selv har forfattet, men også korte citater fra kendte digteres værker, som han altid underskrev med forfatternavn. Det han selv lavede, var derimod altid usigneret.

Jacob Møller holdt af at se noget vokse og trives omkring sig, og det gjaldt ikke blot det, der vedrørte handelen og deslige, men også alt levende i naturen. Bl.a. elskede han at plante træer. Alle steder, hvor der var en egnet plads blev der plantet et træ. For ikke så forfærdelig mange år siden, fandtes der her i vor efterhånden træfattige by, endnu træer, som Jacob Møller havde plantet. Havde han levet idag, var **Filisterbøgen** sikkert ikke blevet fældet uden kamp

Et minde om hans færd og virke i vor by har vi dog endnu, nemlig granhøien ved Pejtersborgvej. Den er ikke, som vist mange tror, et minde fra en fjern fortid, der ligger ikke nogen stormand begravet her. den er såmænd »opførte af Hadsunds lærere og andre unge mennesker på Jacob Møllers initiativ engang i slutningen af forrige århundrede, og blev da også i mange år kaldt Møllers høj. Hvem der fik ideen, Møller eller drengene, har ikke kunnet oplyses, men det var i hvert fald Jacob Møller, der skænkede jord både til »grunde og opfyldning. Der

Kommenterede [W1]: ???

hvor nu kirkegårdens affaldsmødding ligger, ved hjørnet af **Peter Thomsens** have, var der i sin tid et vandhul, der om sommeren var helt udtørret. Dyndet herfra spredtes som muldrag over højen: top og sider, der blev til sidst plantet graner, men det er nok ikke de samme, der står der idag. På højens top, hvorfra der var vid udsigt over fjord og enge og landet på den anden side, blev der stillet en bænk op, som den ædle giver kunne benytte, når han ønskede det .. Denne beretning er fortalt mig af en mand hvis far var med til at ”opføre” Granhøj.

Hadsund med sine 8-900 indbyggere var ved at blive en by. De gabende huller i husrækkerne langs gaden var ved at fyldes ud. Dygtige folk kom stadig til og slog sig ned, men noget manglede stadigvæk. Der var ingen kirke, ingen bro og som følge heraf heller ingen jernbanestation. Ganske vist var Randers-banen nået til Hadsund syd, hvor der var bygget endestation og remise, men da den eneste forbindelse over fjorden var den samme gamle - måske hundredårige - færge, der højst kunne rumme et par hestekøretøjer, siger det sig selv, at banen ikke havde særlig stor betydning for byen.

Der havde imidlertid gennem adskillige år været kræfter i gang for at få etableret en broforbindelse, men de arbejdede uhyre langsomt. Derimod lod det til, at en jernbane fra Aalborg til Hadsund var ved at blive en realitet, og man ræsonnerede som så, da Aalborgbanen åbnedes i 1900 –

Nu må broen da komme - og det gjorde den **19. dec. 1904**.

Jacob Møller tog sig af kirken på den måde, at han skænkede byggegrund til selve kirken og areal til kirkegård, og vistnok også en større pengegave. Kirken blev indviet 1898.

De ældste af børnene var nu nået skelsår og alder, og Jacob Møller fandt tiden inde til at overlade dem den daglige ledelse. Den ældste søn **Jens Theilmann Møller** kom til at bestyre forretningen, og fik bopæl i Møllers gård. Jacob Møller selv flyttede ind i den nye, store villa ved bryggeriet med husbestyrerinde og endnu hjemmeværende børn. **Julius Møller**, der kom til at bestyre bryggeriet, fik, da han senere giftede sig, også bopæl her. Der var god plads til begge familier.

At nævne alt det, Jacob Møller påtog sig af arbejde til gavn for sin by og dens befolkning, vil fylde spalter, så her må jeg henvise til de gengivne bladartikler.

Det er næppe forkert at sige, at han i sine sidste år blev betragtet som en slags ”grand old man”, for han blev stadig taget med på råd, når vigtige sager skulle afgøres.

Jacob Møller døde 16. juli 1915 - en god mand havde endt sin livsgerning og lad da denne beretning slutte med et lille digt, han selv har skrevet, og hvori han giver udtryk for, hvor højt han elskede sin by og sin egn.

Når vinden er vest og solen i øst
gå da en tur ad Hobro,
læg vejen om langs fjordens kyst,
thi der er smukt, må du tro.
Den bugter sig mellem skov og vand
og skifter mellem skov og agre.
På fjorden sejlere se man kan
og enge med blomster så fagre.
Da ret man priser Guds almagt stor,
som kvæge kan sind og tanke-
Ja, herligt der er på Guds grønne jord,
når tankeløs ej man vil vanke.

Skrevet 1. juni 1894, samme år fru Møller døde.

1912. 12 20:

Æresmedlem.

Ved Hadsund Håndværkerforenings generalforsamling foreslog skomager C. Olsen, at foreningen optager bankdirektør Jac. Møller som æresmedlem i betragtning af hans ofte tilkendegivne store offervillighed såvel overfor foreningen som overfor byens vel i almindelighed.
Forslaget vedtages enstemmigt.